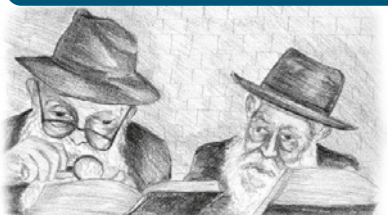
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת פקודי ■ כ"ו אדר תשפ"ה ■ 26.03.2025 ■ גליון מס' 832

כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
הרבי מלובביץ'.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

מעשה שמים ומעשה האדם
תכלית יציאת מצרים היתה השראת השכינה בישראל כמו שמפורש...
המשך בעמ' 2

שאלות אקטואליות בין אדם לחברו
מה יהיה הדין במקרים הבאים שבהם אדם קנה חפץ מסוים ולאחר זמן גילה שהחפץ פגום?
המשך בעמ' 3

ואש תהיה השראת השכינה מתוך האש
לאחר שמשה רבינו מסיים להקים את כל חלקי המשכן, ולהכניס את כליו...
המשך בעמ' 4

סיפור לשבת
"אלה פקודי המשכן משכן העדות"
רש"י: נאמר כאן "המשכן משכן" - שתי פעמים רמז למקדש שנתמשכן...
המשך בעמ' 5

שביבים
- "ובצלאל עשה את כל אשר צוה ה'"
- "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה'"
- "ככל אשר צוה ה' את משה"
- "את ארון העדות"
- ויברך אותם משה"

המשך בעמ' 6

"וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אותם משה"

בסיום בניית בית המקדש גם כתוב "ותשלם כל המלאכה" ודרשו חז"ל ששלמות זו באה ללמד שכל האומנים שבנו במקדש לא מת אחד מהם ולא חלה אחד מהם ואף כלי לא נשבר במהלך העבודה"

ומבארים חז"ל שהסיבה לכך כפי שהיה בקבורת יעקב שכל מצרים עלו לקבור את יעקב בארץ ישראל ואין אחד מהם שניזוק שאפילו לא נקרעה חגורתו של אחד מהם ומכאן שאין לתמוה על בנית בית המקדש.

הלקח הנלמד הוא שכל המקיים מצווה לא מפסיד, פעמים אדם בא לקיים מצווה אך עולים לו תירוצים מדוע לא לעשותה, שמא יינזק, או יאחר, או יקרעו בגדיו במהלך קיומה, או יבזהו.

באים חז"ל ומעידים שכל העוסק במצווה לא רק שלא ימות או יחלה אלא אפילו נזק קטן לא יבוא לו.

לפני כעשר שנים התרחש פיגוע במסעדת סבארו בירושלים, והיו שתי בנות מארה"ב שבאו לבקר בארץ ורצו להיכנס למסעדה לאכול, בפתח המסעדה עמדה אחת העובדות והמליצה להן לחזור למסעדה בעוד כשעה כיון שהמסעדה כעת עמוסה, השתים הקשיבו, והמשיכו לטייל בעיר במגמה לשוב בעוד כשעה למסעדה, אך בדיוק בזמן זה התרחש פיצוץ בתוך המסעדה. אותה עובדת נפצעה קשה והבנות הרגישו שהיא הצילה את חייהן הלכו לבקרה בבית החולים לפני שטסו חזרה לארה"ב ואמרו לה שאם היא תזדקק להגיע לטיפול בארה"ב שתתקשר אליהן הן ידאגו לה לכל מחסורה, ובאמת לאחר שיקום ארוך המליצו הרופאים לעובדת שכדאי לה לעשות ניתוחים פלסטיים דווקא בארה"ב, והיא יצרה קשר עם הבנות והודיעה להן על בואה, השתים קיבלו פניה התלבטו האם לשלוח אותה לביה"ח קרוב, או לנסוע עימה לביה"ח מקצועי יותר ממקום עבודתם במגדלי התאומים, הן החליטו לקחת יום חופש מהעבודה ולנסוע עימה לביה"ח המרוחק על מנת שתקבל טיפול טוב יותר באותו היום התרחש הפיגוע במגדלי התאומים בו הן עבדו.

מכאן ראיה שאדם המתמסר לעזור לחברו בכל מאודו לא יאונה לו כל רע. ■

בעקבי הכתב והקבלה

/ הרב פרופ' נריה גוטל

בפרשתנו, שחותמת את מלאכת הקמת המשכן, שבים ומפורטים הכלים השונים שמוקמו בו. בכללם, כמובן, גם השולחן, אלא שבעניינו נכתב דבר מתמיה:

"ויביאו את המשכן אל משה, את האהל ואת כל כליו קרסיו קרשיו... את ארן העדת ואת בדיו ואת הכפרת. את השלחן את כל כליו ואת לחם הפנים" (שמות לט, לג-לו).

המילים האחרונות אומרות דרשני: וכי "לחם הפנים" הוא חלק מכלי המשכן? הרי כשם שלא צויינו השמן למנורה, הבהמות לקרבן, וגם הקטורת, גם את לחם הפנים לא היה נכון לציין! יתירה מזאת - השאלה מוכפלת, שכן דבר זה מודגש לא רק בביצוע, אלא גם בציווי (שמות לה, י-יד): "וכל חכם לב

בכם יבאו ויעשו את כל אשר צוה ד'. את המשכן את אהלו ואת מכסהו... את הארן ואת בדיו... את השלחן ואת בדיו ואת כל כליו, ואת לחם הפנים. ואת מנורת המאור...". אף כאן "לחם הפנים" - הלוא דבר הוא!

ההדגשה שהאפייה לא נהגה במלאכת המשכן, מתחדדת היטב בדברי חז"ל. כאשר חז"ל עסקו במניין מלאכות שבת, הם מבחינים היטב בין הבישול - שכן נהג בבניית המשכן, ובין האפייה שלא נהגה בבניית המשכן אלא רק ב"תיפעולו": "...בישול סממנין - הוה במשכן... אופה - לא שייך במלאכת המשכן כלל" (שבת עד ע"ב, ורש"י שם. ובדף עג ע"א, שם, כתב רש"י: "האופה - לא הוה במשכן, דלא שייך אלא בפת, ופת לא שייכא במלאכת המשכן, אבל כולהו קמייתא הואי בסממנין של צבע תכלת וארגמן ותולעת שני"). שעה שכך הדבר, תמוה אם כן איזכורו החריג של לחם הפנים.

בעל הכתב והקבלה מציע שני ביאורים לפתרון הקושי. הראשון - שאינו ייחודי לו - מבהיר, שלאמתו של דבר, המושג "מלאכות המשכן" טעון הרחבה. ניתן להוכיח שבהקשר זה, "מלאכה" אינה ייחודית אך ורק למה שהיה בכינונו של המשכן, אלא כוללת גם את מה שהיה לצורכו בהמשך. כך עולה, לדוגמה, מהדגשת המשנה (שבת פ"י מ"ג), בנוגע למלאכת הוצאה, שהמוציא חייב, "שכן משא בני קהת...". וביאר תוספות יום טוב (שם), "שכיון שכל המלאכות ממשכן אנו למדין, ומצאנו משא בני קהת שהיתה על הכתף, ידענו שהיא מלאכה. דלא בלבד המלאכות שהיו בשעת עשיית המשכן אנו למדין, אלא אף שהיו לצורך המשכן אחר כך...". וכך הדבר אם כן גם בנוגע ללחם הפנים.

ועדיין תישאל השאלה: ככל שזה הכלל, מדוע הוא מיושם דווקא בלחם הפנים. ובכן, כאן מגיע הביאור השני - הפשטי.

> "ואפשר, שאין המכוון במקראות האלה אפיית לחם הפנים, כי אם הכלים הנצרכים ללחם הפנים. ויהיה טעם את השולחן ואת כל כליו ואת לחם הפנים - כלים הנצרכים אל השולחן עצמו והנצרכים לצורך לחם הפנים. ומילות את כל כליו משמש פנים ואחור.

לביאור זה, לא בלחם עצמו עסקינן אלא בכלי-הלחם, והרי זה משתלב יפה עם איזכור כל הכלים. המילים "השלחן את כל כליו ואת לחם הפנים" מתבארים כך: השולחן ושני סוגי כליו - הכלים שנצרכים לו עצמו, וכן הכלים שנצרכים ללחם הפנים, ואלה ואלה הם "כלי השולחן".

"קצת סמוכים לזה" מביא רבי יעקב מקלנבורג, ממה שנאמר בפרשת ויקהל (שמות לז, טז): "ויעש את כל הכלים אשר על השולחן, את קערותיו ואת כפותיו ואת מנקיותיו ואת הקשות" - היינו פירוט רחב ומלא של "כלי לחם הפנים". עתה הדבר ברור היטב: אם כלים אלה נימנו בפרוטרוט בויקהל, בעשייתו של בצלאל, ודאי נכון ומתאים שהם יוזכרו בפרשת פקודי, בהבאה למשה!

מעתה אמור אפוא: "את לחם הפנים" - את הכלים הנדרשים ללחם הפנים. ■

מעשה שמים ומעשה האדם

/ הרב יעקב הלוי פילבר

תכלית יציאת מצרים היתה השראת השכינה בישראל כמו שמפורש בתורה: "וידעו כי אני ה' אלקיהם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים **לשכני בתוכם**" (שמות כט מו). ספר שמות עוסק בשלושה אירועים: יציאת מצרים, מעמד הר סיני והקמת המשכן. לכל אחד משלושת האירועים הללו מקום מרכזי בתודעתה של האומה. והנה **יציאת מצרים** ששיאה בקריעת ים־סוף, עליה נאמר בתפילה: "ממצרים גאלתנו ה' אלקינו ומבית עבדים פדיתנו, כל בכוריהם הרגת וים־סוף להם בקעת, וזדים טבעת וידידים העברת, ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר", היציאה הזו נסתיימה בשירה חדשה ששבחו גאולים על שפת הים, בהתרוממות רוח לשעה, אך אחריה **עדיין לא שרתה השכינה בישראל**.

גם באירוע השני, **במעמד הר סיני**, בה התעלו ישראל לדרגת נבואתו של משה ושמעו את הדברות 'אנכי ולא יהיה' מפי הגבורה, מעמד שכך מתארים אותו: "אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם, מן השמים השמעתם קולך ונגלית עליהם בערפלי טהר, גם כל העולם כלו חל מפניך ובריות בראשית חרדו ממך, בהגלותך מלכנו על הר סיני ללמד לעמך תורה ומצוות, ותשמיעם את הוד קולך ודברות קדשך מלהבות אש, בקולות וברקים עליהם נגלית ובקול שופר עליהם הופעת" (תפילת מוסף של ראש השנה). וגם כאן למרות שהמעמד היה נשגב ומרומם שלא היה דוגמתו בעולם, לא זו בלבד שלא הביא אחריו להשראת השכינה, אלא בסופו בקשו ישראל ממשה: "דבר אתה עמנו ונשמעה, **ואל ידבר עמנו אלקים** פן נמות" (שמות כ טז).

רק באירוע השלישי, **בהקמת המשכן**, זכו ישראל להשראת השכינה, כמו שמבואר במדרש: "משנברא העולם ועד אותה שעה לא שרתה שכינה בתחתונים אלא משהוקם המשכן" (במדב"ר יב), "וכיון שהוקם המשכן וירדה השכינה ושרתה" (שם).

ונשאלת השאלה: מה יש בהקמת המשכן שאין בשני האירועים שקדמו לה, שבה שרתה השכינה ואילו בשני האירועים שקדמו לה, למרות רוממותם, לא שרתה בהם השכינה? ההסבר לכך הוא פשוט, ביציאת מצרים ובמעמד הר סיני האירוע כולו **נעשה על ידי הקב"ה** בלבד, **כשישראל היו פסיביים** כעומדים מהצד, ועל מעשה שהאדם אינו שותף בו אין השכינה שורה, ועל כן בהקמת המשכן כבר מלכתחילה נתבקשו ישראל להרים את תרומתם בהתנדבות: "ויקחו לי תרומה מכל איש אשר ידבנו לבו" (כח ב) כדי שהקמת המשכן מתחילה ועד סוף תהיה כל כולה מהתעוררות האדם

ומעשה ידיו, כמו שמובא במדרש הגדול (שמות לט לב): "ותכל כל עבודת המשכן אהל מועד, ויעשו בני ישראל - אמר ר"ש בן לקיש: חביב משכן יותר ממעשה בראשית, **שמעשה בראשית לא נבראו לא בעמל ולא ביגיעה ולא סייעה בו כל בריה**, אלא 'בדבר ה' שמים נעשו'. אבל משכן, **משה וישראל נתעסקו בו**, דכתיב: 'ויעשו בני ישראל ככל אשר ציוה ה'".

וכך כתב הכוזרי (מ"ג כג): "וכאשר כלתה כל המלאכה, שכנה שם השכינה, הואיל והושלמו שני עניינים שהם עמודי התורה: האחד - כי התורה באה **מעם האלקים**. והשני - כי נתקבלה בלב שלם **מאת כל העדה**. כי אכן הוקם המשכן במצות האלקים, ומעשה המשכן נעשה בתכלית החריצות והרצון על ידי כל הקהל". מכאן שמעשה שמים בלבד ככל שיהיה נכבד ומרומם אין לו אותה חשיבות כפי שיש לו כאשר משולב עמו גם מעשה אדם. ורק אם האדם שותף במעשה זוכים להשראת השכינה. ■

שאלות אקטואליות בין אדם לחברו

/ **הרב אביחי קצין**, ראש בית המדרש ראשית ורב קהילות משכן מיכאל ועלומים ברעננה

דיני חפץ פגום

שאלה: מה יהיה הדין במקרים הבאים שבהם אדם קנה חפץ מסוים ולאחר זמן גילה שהחפץ פגום:

1. אדם קנה חפץ ולאחר כמה חודשים הוא חוזר למוכר ומבקש להחזירו שכן החפץ פגום.
2. אדם קנה סט של מהדורה עתיקה של כתבי קודש ולאחר כמה זמן גילה שאחד הספרים פגום לחלוטין. כשבא למוכר וביקש להחזיר את הספרים ולקבל בחזרה את כספו, אמר לו המוכר שהוא יפצה אותו על הספר הפגום , אבל האחרים שהם תקינים יישארו אצל הקונה. הקונה סרב ודרש להחזיר את כל הסט. עם מי הצדק?
3. אדם רכש רכב 4 על 4 יד שניה מחברו. מיד לאחר קניית הרכב חנך אותו בנסיעה ארוכה במדבר יהודה. תוך כדי נסיעה, כשהוא בלב המדבר חרק הרכב ואז התברר שיש בו נזק שהיה בזמן הקניה. לא היתה לו ברירה והוא המשיך בנסיעה איטית ושב לביתו. למחרת בא למוכר בדרישה לקבל את כספו בחזרה. המוכר לא הסכים וטען שמכיוון שהקונה המשיך בנסיעה ק"מ רבים , הוא אינו זכאי להחזר. מי צודק?
4. אדם בא לקנות נעליים במספר 43. המוכר הציע לו כמה דגמים ולבסוף בחר אחד מהם. כשבא הביתה ונעל את הנעליים החדשות הרגיש שהן לוחצות. כשהתבונן בנעלים ראה שהן מספר 42 והמוכר טעה והכניס מספר לא נכון לקופסה. כשבא להחזיר את הנעליים טען המוכר שתי טענות: האחת שהיה על הקונה לשים לב שהמספר לא נכון והשניה שהוא המשיך ללכת עם הנעלים עד החנות ובזה איבד את זכותו היש ממש בטענות אלו?

תשובה: הרמב"ם (הלכות מכירה טו,ג) פסק: "...וכן המוכר לחברו קרקע או עבד או בהמה או שאר מטלטלין ונמצא במקח מום שלא ידע בו הלוקח, **מחזירו אפילו לאחר כמה שנים שזה מקח טעות הוא**"

כך פסק גם בשלחן ערוך חושן משפט רלב,ג.

אולם, כל זה דווקא אם לא השתמש בחפץ, אבל אם השתמש בחפץ:

"והוא שלא ישתמש במקח אחר שידע במום. **אבל אם נשתמש בו אחר שראה המום, ה"ז מחל ואינו יכול להחזיר**. (שולחן ערוך חושן משפט רלב,ג)

הפתחי תשובה על שולחן ערוך חושן משפט שם הביא מחלוקת בשאלה מה יהיה הדין אם הקונה לא השתמש בחפץ שקנה אבל יכול היה לבדוק בקלות ולגלות שיש פגם בחפץ ולא עשה זאת:

"עיין סמ"ע [סק"י] שכתב בשם המגיד משנה [פט"ו ממכירה ה"ג], **והוא הדין אם היה דבר שהלוקח יכול להבחינו לאלתר** כו', והביאו ג"כ בבאר הגולה אות י'. **ועיין במשנה למלך פט"ו מהלכות מכירה [שם] שכתב דאין ספק דהרמב"ם חולק על דין זה שהביא הרב המגיד**, מדכתיב **והוא שלא נשתמש בו אחר שראה המום, משמע דאפילו ראה המום ושתק חוזר, דאי לא מאי אריא נשתמש אפילו ראה ושתק אינו חוזר**, וא"כ ק"ו בהיה יכול לבדוק ולא בדק דוודאי חוזר כו'

הרי שלשיטת ה"מגיד משנה" אם יכול היה לגלות את הפגם בקלות ולא עשה זאת אינו יכול לחזור.

לעומת זאת ה"משנה למלך" סבור שאין הדין כך ויכול לחזור. והוכיח זאת מלשון הרמב"ם שדווקא אם נשתמש בחפץ אחרי ראיית המום אינו חוזר, אבל אם ראה חוזר. שכן יכול היה הרמב"ם לכתוב שאם ראה אינו חוזר. ואם כתב אם השתמש אינו חוזר משמע דווקא אם השתמש ולא אם ראה, ובוודאי שיכול לחזור במקרה שהיה יכול לראות.

אם כן, לגבי טענת מוכר הנעליים, לכאורה הטענה שטען המוכר שהקונה יכול היה בקלות להסתכל מה מספר הנעליים , תלויה במחלוקת הנ"ל.

אולם ראיתי בספר מסחר כהלכה (תשובות סימן ה') שהביא שתי סברות מדוע במקרה זה לכו"ע זו אינה טענה.

האחת מצינו בשו"ת פני משה (הובאו דבריו בערוך השלחן) שיש

לחלק במקרה של מכירת מוצר פגום לבין מקרה של מוצר אחר. שהרי כאן לא מכר לו מוצר פגום אלא מספר אחר. ובמקרה כזה לא נאמר את סברת המגיד משנה.

ועוד יש לחלק שבמקרה של הנעליים אמר לו המוכר במפורש שהוא מוכר לו מספר 43 ובמקרה כזה לא מוטלת עליו החובה לבדוק.

ולגבי טענת המוכר ,הן לגבי הרכב והן לגבי הנעליים, שכיוון שהקונה השתמש שוב אינו יכול להחזיר, יש לחלק שבמקרים אלו אין הדין כך.

שכן הפתחי תשובה (רלב, ס"ק א') כתב שכל הדין שאם השתמש, אינו יכול להחזיר, הוא אם השתמש מבחירתו. אולם אם השתמש באונס, יכול להחזיר גם אם השתמש.

לכן גם במקרה של הרכב וגם במקרה של הנעליים, יכול הקונה לדרוש להחזיר את החפץ שקנה כיוון שהשימוש היה באונס.

ולגבי איזה חלק במקח מתבטל כתב בעל "ערוך השלחן" (רלב,ט):

"אם קנה הרבה בהמות או מטלטלין ונמצא מום באחד מהם **אם המה דברים נפרדים שא"צ זה לזה וגם הלוקח א"צ לכולם דוקא** או אפילו צריך לכולם ויש בקל לקנות אחר כזה שנמצא המום בו כל המקח קיים לבד אותו שנמצא בו המום וגם המוכר **אינו יכול לומר או תבטל כל המקח או תקיימו כולו**"

למדנו מדבריו שאם מדובר בקניה שכל דבר הוא עצמאי, פגם בחפץ אחד אינו יכול לגרום לביטול החפץ כולו. אולם במקרה כמו שלנו, שהספרים הם חלק מסט אחד, יוכל הקונה לתבוע את ביטול המכירה של הסט כולו.

מסקנה:

א. אדם שמצא פגם בחפץ שקנה יכול להחזירו ולדרוש את ביטול המקח אפילו לאחר זמן רב.

ב. אם הקונה השתמש בחפץ לאחר שגילה את הפגם, שוב אינו יכול לדרוש את ביטול המקח כי אנו תולים שמחל.

ג. יש מי שכתב שאם הקונה יכול היה לגלות את הפגם בקלות, אינו יכול שוב להחזירו. ויש מי שחולק. ונראה שכל זה במקרה של פגם בחפץ אבל אם נמכר בטעות חפץ אחר נמצא שלא היה כאן מקח כלל ויכול לבטלו.

ד. אם המשיך להשתמש בחפץ לאחר גילוי הפגם אבל היה זה באונס, לא איבד את זכות ביטול המקח.

ה. אדם שקנה כמה דברים שאין ביניהם קשר ומצא פגם בדבר אחד אינו יכול לדרוש את ביטול העסקה כולה. אולם אם הפגם הוא בחלק אחד של סט, יכול הקונה לדרוש את ביטול העסקה כולה.

ואש תהיה
השראת השכינה מתוך האש

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה

לאחר שמשה רבינו מסיים להקים את כל חלקי המשכן, ולהכניס את כליו לתוכו. החל מיום כ"ג באדר ובמשך שבעה ימים של מילואים, משה מקים ומפרק את המשכן בכל יום. עד אשר מגיע היום השמיני[1], הוא ראש חודש ניסן - בו מוקם המשכן בקביעות, ובהמשך היום יורדת השכינה לתוכו.

ואמנם סיפור הדברים של השכנת השכינה, מופיע בפירוט רק בספר ויקרא. אך כבר כעת מציינת התורה, שהשכינה שוכנת במשכן - מתוך האש שירדה לשם. ומאז ועד לתום ימי הנדודים - לא נסעו בני ישראל ממקום חנייתם, אלא בעליית הענן מעל המשכן[2].

ובכל מסע ומסע שנסעו ישראל במדבר - הייתה אש התמיד רובצת כארי, תחת כלי הפסכתר שכיסה אותה[3]. עד אשר חנו במקומם, ושוב קמה ועלתה האש במלוא עוצמתה.

אש התמיד הזו שהחלה לבעור, ביום הסתלקותם של שני בני אהרון נדב ואביהו. ליוותה את עם ישראל עד אשר נכנסו לארץ, אז הסתלקה האש ועלתה. ואמנם שלמה הצליח להוריד את האש בחנוכת הבית הראשון, מתוך עשרים וארבע הרננות שהתפלל - יחד עם העלאת זכרו של דוד אביו[4]. אך היא שבה ועלתה חזרה, כשחטאו ישראל בימי מנשה[5].

ומאז ועד ימינו, לא שבה האש לבעור במקומה - עד אשר נבנה את בית המקדש השלישי במקומו. ושוב תשכון האש כבוד בתוכנו, ולא תסתלק עוד לעולם[6].

אך בדרך לאותו מקדש נצחי, עם ישראל עבר שבע משכנים ומקדשות - החל מכניסתנו לארץ ועד ליציאתנו לגלות השניה. כדרך שהקים משה ופירק שבע פעמים את המשכן, בשבעת ימי המילואים - בכדי להרגיל את השכינה לעם. וכך נבנו המשכנות ב**גלגל**, ב**שילה**, ב**נוב** וב**גבעון** יחד עם **המשכן** ששכן **במדבר**. ולאחריהם נבנו ה**מקדש הראשון** בימי שלמה, וה**מקדש השני** בימי שיבת ציון של עזרא ונחמיה.

וכל אלו שבע המקדשים לא היו כי אם כבתים זמניים, ומראש יועדו להתפרק. ממש כשם שברא הקב"ה שבע עולמות והחריבן - עד שברא את עולמנו שלנו כיום[7]. ורק הבית השמיני, כמו היום השמיני של חנוכת המשכן שהוא כנגד יום בריאת העולם[8] - יעמוד לעולם. וזהו ה**בית השלישי** שהולך ונבנה, עד אשר יקום ויינשא על ראש ההרים.

וכשם שהוקם המשכן הראשון בראש חודש ניסן, ראש החודשים לחודשי השנה. כך גם הבית השלישי, יחנך בראש חודש ניסן[9] - כהשלמה להופעת השכינה הראשונה, ועד לשכינתה עמנו לעולמים.

וימי חנוכת הבית השלישי ישלימו את כל החסר - מ**שבעת** ימי מילואי משה במשכן, דרך **ארבע עשר** הימים של שלמה בבית הראשון, ו**עשרים ואחד** הימים שבימי עזרא בבית השני. וביחד עם **שנים עשר** הימים של חנוכת הנשיאים - שכמותם היו ראויים להיכפל בימי שלמה, ולהשתלש בימי עזרא. שכשם שבזמן החנוכה והמילואים, הוסיף כל דור עוד שבע ימים על קודמיו - הרי שימי מילואי הבית השלישי, יארכו **עשרים ושמונה** ימים. וכנגד מה שחסרו ימי ההשלמה בבית הראשון והשני, ישלימו אותם בבית השלישי. כך שיתווספו עוד **שבעה**, **ארבע עשר ועשרים ואחד** יום. שהם בסך הכל **שבעים** יום. וביחד עם הכפלת **שנים עשר** הימים שלאחרי חנוכת הבית, אזי יוסיפו עוד ימים - **שנים עשר** כנגד משה, **עשרים וארבע** כנגד שלמה ו**שלושים ושש** כנגד ימי עזרא - שהם עוד **מאה ועשרים** ימים נוספים.

וכך חנוכת המקדש השלישי תחל בחג הפסח שבחודש ניסן, שהוא זמן תחילת השלמת הגאולה. ועד לשמיני עצרת שבסוף חג הסוכות, לאחר **מאה ותשעים** ימים המבטאים את **קץ** הימים - בהשלמת מלחמת גוג ומגוג[10].

1 - **ויהי ביום כלות משה** מגיד הכתוב, שכל שבעת ימי המילואים היה משה מעמיד את המשכן, ובכל בוקר ובוקר מושחו ומפרקו. ואותו היום העמידו, משחו ולא פרקו - ספרי במדבר ז, א קמה

2 - **ובהעלות הענן** וכל כך היתה שריית השכינה קבע במשכן שלא היה מסתלק כלל משם עד שהיו ישראל צריכים לנסוע - ספורנו שמות מ, לו

3 - **ופרשו עליו בגד ארגמן** (יומא, כא) ואש שירדה מן השמים רבוצה תחת הבגד כארי בשעת המסעות ואינה שורפתו, שהיו כופין עליה פסכתר (עירובין, קד) של נחשת - רש"י במדבר ד, יג

4 - כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים דבקו שערים זה בזה אמר שלמה עשרים וארבעה רננות ולא נענה... כיון שאמר (דברי הימים ב ו, מב) 'ה' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך' מיד נענה. באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקב"ה על אותו עון

5 - אש שירדה בימי משה לא נסתלקה ממזבח הנחושת עד שבאו לבית העולמים. אש שירדה בימי שלמה לא נסתלקה ממזבח העולה עד שנסתלקה בימי מנשה - ספרא ויקרא א ז, י

6 - אבל יותר מזה יהיה בבית שלישי, כאמרו 'ואני אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה' - ספורנו שמות מ, לו

7 - **ולא היה ראוי להבראות קודם לכן** שהרי הוא בורא עולמות שאינן הגונים ומחריבן, וכשבראו בעתו עשאו יפה הדא הוא דכתיב 'והנה טוב מאד' - רש"י בראשית רבה ט, ב

8 - ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן תנא אותו יום נטל עשר עטרות **ראשון למעשה בראשית** שאחד בשבת היה - שבת, פז: וברש"י שם

9 - **כה אמר ה' אלהים בראשון באחד לחדש תקח פר בן בקר תמים** הוא פר המלואים האמור בראש הענין ולימד כאן שיהיו המלואים בא' בניסן - רש"י יחזקאל מה, יח

10 - ולפי זה ימשכו ימי המלואים והחנוכה מן חג המצות עד חג הסוכות, כי בחג המצות תהיה התחלת הגאולה ובסוכות יהיה הסוף, כי אז תהיה מלחמת גוג ומגוג... ולנגד משך הימים האלה יהיה משך זמן החנוכה. ואחרי ההשקפה הנכונה ראיתי, כי הימים האלה נזכרים ונעשים בשמן ובקצב הראוי, כי בימי משה היו המלואים **ז' ימים**, ובימי שלמה היו **י"ד ימים**, **שבעה ושבעה**, ובימי עזרא נמשכו **כ"א יום** כמו שנזכר בעזרא, הרי כל אחד הוסיף על מלואים הקודמים לו ז' ימים עם ימי הקודמים. וממילא ראוי לפי זה שמלואים של לעתיד יהיו **כ"ח יום**, אולם באשר המלואים הקודמים לא נתקיימו ראוי לעשות שנית גם הימים הקודמים, בענין שיעשה **ז' ימים** ו**י"ד ימים** ו**כ"א ימים** נגד הקודמים שנבטלו, ו**כ"ח יום** הראוים עתה סך הכל **שבעים יום**. והנה בימי משה אחר גמר ז' ימי המלואים התחילו ימי החנוכה של הנשיאים שנמשכו י"ב יום, והיה ראוי שגם זה יעשה בימי שלמה **שתי פעמים י"ב** ובימי עזרא **ג' פעמים י"ב**, ולעתיד **ד' פעמים י"ב יום**, והגם שלא נעשו בימי שלמה ועזרא מפני שלא היה זמן הראוי, בכל זאת יעשה לעתיד גם כן כסדר הנ"ל. **י"ב יום** נגד ימי משה, ו**כ"ד יום** נגד ימי שלמה, ו**ל"ו יום** נגד ימי עזרא, ו**מ"ח יום** של לעתיד, סך הכל **ק"ך יום**. ועם **שבעים** הנ"ל הם **ק"צ**, וסימנך **לק"ץ הימין**, ולכן יתחילו בערב פסח וימשיכו עד שמיני עצרת שהם ק"ץ יום בכיון - מלבי"ם יחזקאל מה, יח

סיפור לשבת

"אלה פקודי המשכן משכן העדות"

רש"י: נאמר כאן "המשכן משכן" – שתי פעמים רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עוונותיהן של ישראל פלא גדול הוא זה! איזה טעם יש להזכיר את החורבנות הצפויים בעתיד - דונקא עתה, כאשר חונכים את המשכן? נתאר לעצמנו: וכי יעלה על דעתו של הרב העומד מתחת לחופה ומביט בכתובה, לפנות לחתן ולומר לו בהתפעלות: אה! כמה נאה כתב ידו של הסופר שכתב כתובה זו! המלצתי לך שבכל פעם שתצטרך כתובה נוספת, אל תזמין אלא סופר מוצלח זה!"? וכך גם בעניינינו: וכי לא מצא הכתוב מקום מתאים ומוצלח יותר להזכיר את שני החורבנות - אלא בשעה זו, ביום חתונתו וביום שמחת ליבו, ביום חנוכת המשכן, יום השראת השכינה ויום שעליו אמרו חז"ל (שבת פז), שנטל עשר עטרות!? הקושיא נפלאה, ואף התירוץ - אותו אמר הגאון רבי אלכסנדר זושא אלישביץ, בעל "אלף המגן": משל למה הדבר דומה - לאדם שהיה צריך לנסוע לאפריקה, יבשת רחוקה ומסוכנת, שבה, עלול הוא לפגוש באחד משבטי הפראים שרבים כמותם שוכנים באפריקה. בטרם יצא למסעו, צווה על בני ביתו להקפיד היטב שלא יימצאו במזוודותיו דברים יקרי ערך או תכשיטי זהב ויהלומים. ואף הוא הקפיד מאוד להסיר מעל ידו את שעון הזהב שלו, ואת כיסיו בדק היטב כדי לוודא שאין בהם דבר בעל ערך, מלבד סכום הכסף הנחוץ להוצאות הנסיעה. וכך יצא האיש לדרכו, מקווה ומתפלל לשוב בשלום ממסעו המסוכן.

אך מה גדולה היתה אכזבתו כאשר בתחנה הראשונה שבה השתכן בפונדק דרכים מצא כי באחד מתיקיו נותרה טבעת זהב שבה היה משובץ יהלום ענק ומרהיב. הוא כעס מאוד על בני ביתו, אך לא היתה לו כל ברירה, לשוב על עקבותיו לא היה

המשך בעמוד הבא...

יכול, ועל כן נאלץ להשלים עם העובדה שיהיה עליו לנהל את מסעו בזהירות, להשתדל שלא תאבד הטבעת היקרה ולהתפלל שלא יפגוש בחבורת פראים חסרי מצפון שישדדוה ממנו. ואכן, הטבעת לא אבדה וגם בפראים לא פגש, אך לעומת זאת מספר ימים לאחר בואו לאפריקה נדבק כנראה באחת המחלות השכיחות ביבשת ונפל למשכב כשהוא חולה מסוכן. למזלו הטוב יכול היה למשכן את הטבעת, ובכסף הרב שקיבל תמורתה לשכור רופא מקומי מומחה שטיפל בו בנאמנות. תוך מספר שבועות החלים, התאושש וכאשר קם ממיטת חוליו הרוויח את סכום הכסף הנדרש, סילק את החוב וקיבל לידיו שוב את הטבעת. רק אז הבין כי אירע לו נס מן השמיים, והטבעת שנשכחה הצילה את חייו. כך גם בעניין החורבנות. ידועה דרשת חז"ל (רש"י קידושין לא): על הפסוק (תהילים עט, א): "מזמור לאסף אלוקים באו גויים בנחלתך" - קינה לאסף מיבעי ליה? כלומר: מכיוון שבאו גויים בנחלת ה' - לא מזמור, אלא קינה צריך היה לומר? אלא, אסף אמר שירה על שכילה הקב"ה חמתו בעצים ובאבנים שבביתו, ומתוך כך הותיר פליטה בישראל, שאלמלא כך, לא נשתייר משונאי ישראל שריד. ואם כן, מזמורו של אסף דומה הוא לשמחתו של אותו נוסע לאפריקה ששמח על הטבעת שהצילה אותו מרדת שחת, ואף המקדש, שעליו שפך הקב"ה את חמתו, הציל את ישראל. וזה מה שהובטח לנו בפסוק זה - שאף שעתיד המשכן להתמשכן בעוונותיהן של ישראל, מובטח לנו שבאחרית הימים נזכה לפדות את המשכון בשמחה וישוב לנו בית מקדשינו ותפארתנו, במהרה בימינו!

(מוצא שלל רב)

שביבים / שאול שיף

"ובצלאל עשה את כל אשר צוה ה'" (לח, כב)

הגאון ר' אלחנן וסרמן ערך פעם מגבית למען ישיבתו, באחד מלילות שבת דרש בבית הכנסת למען ישיבתו אולם הציבור לא התחייבו לתרום כדבעי, באותו ליל שבת לאחר הסעודה בא הרב של אותו ביהמ"ד עם כמה נכבדי הקהילה לר' אלחנן, כדי להתנצל ושלא יהי' לו תרעומת עליהם בגלל המגבית שלא הצליחה אצלם. אמר לו ר' אלחנן הנה מחר יקראו בתורה "ובצלאל בן אורי עשה את כל אשר צוה ה' את משה" הבה נתאר את החזיון הזה, עומדים לבנות את המשכן, מן השמים נקרא בצלאל בן אורי לעשותו והנה הולך לו משה רבינו במחנה ישראל, פוגש ביהודי ושואל אותו "צריך להקים את המשכן, אולי אתה בצלאל בן אורי"? לא - משיב האיש, אנכי ראובן בן יעקב, משה רבינו ממשיך בדרכו, פוגש ביהודי אחר, ושואל שנית "צריך להקים את המשכן אולי שמך בצלאל בן אורי"? לא, מתנצל גם השני, אנכי שמעון בן יעקב, האם יעלה על הדעת שמשה רבינו יתרעם על היהודי הראשון והשני, מדוע לא נקראו בשם בצלאל בן אורי, ומדוע לא הם אלו המקימים את המשכן? וכי מה בידם לעשות אם לא הם נבחרו על ידי ה' להקמת המשכן כי אם בצלאל דווקא? סיים ר' אלחנן את דבריו אל הרב: מה, אם כן, מקום לתרעומת יש לי, אם ביהמ"ד שלכם פשוט לא נקרא להימנות על בוני התורה בזמן הזה, אם אין לכם הזכות לתמוך במשכן העדות.

(אור אלחנן)

"וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה'" (לט, מג)

במדרש מובא שמשה רבינו ביקש מבני ישראל בתום מלאכת המשכן שיעשו עמו חשבון ויראו שלא נטל חלילה מאומה לעצמו. משום כך נמנים כאן כל הדברים העשויים במשכן משקלם המדויק והכמות הנצרכת לעשייתם. בביאור בדברי המדרש הללו, אמר המגיד מדובנא על פי משל: אורח אחד התארח בביתו של גביר עשיר במשך זמן רב. בטרם עזב רצה בעל הבית לבדוק בכליו של האורח שמא בטעות לקח דבר מהשייך לבית אולם לא רצה לביישו משום כך אמר: בדוק נא בחפציך שמא שכחת דבר מה בביתי... כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד מדובנא - משה רבינו חשש שמא בתוך כדי עבודת המשכן לקח מאן דהוא לכליו משום כך ביקש מבני ישראל שיערכו הם אתו חשבון ויראו שלא נטל לעצמו כלום אולם עומק כוונתו הייתה לבדוק שלא נטלו הם לעצמם כלום. וראייה לכך שמיד בתום הפירוט המדויק נאמר בתורה: "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אותם משה" וזהו שבחם שלא שינו מאומה מכל אשר נצטוו ואף לא נטלו לעצמם מאומה."

"ככל אשר צוה ה' את משה" (לט, לב)

כשהספיד מרן החפץ חיים את חתנו רבי צבי הירש לוינסון הביא את הפסוק הזה ושאל לכאורה ראוי היה להיכתב כאשר צוה ה' 'אותו', שכן בו דיבר הכתוב, אלא אצל משה רבינו לא היה קיים "אני", וממילא לא היה קיים גם "הוא", אלא שמצוי איזה יהודי בשם משה, שעשה כל מה שצווה ה' את משה זה...

(דרך שיחה)

"את ארון העדות" (לט, לה)

רבי מרדכי הכהן היה אומר: "ארון העדות" - הארון עצמו הוא העדות. ארון הספרים של אדם מעיד על מהותו ועל טיבו. רצונך לתהות על קנקנו של אדם, לך אצל ארון הספרים שלו. איש איש ואישיותו בארונו, ובלבד שיהיה תלמודו בידו - שיהיו הספרים משומשים ממגע ידיים.

"ויברך אותם משה" (לט, מג)

במהלך סעודת מצוה ניגש אל רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל יהודי ירא שמים וביקש את ברכתו לנושא מסויים. השיב לו רבי רפאל ברוך בשאלה: "כמה אתה מוכן לשלם לצדקה על מנת לקבל את הברכה המבוקשת?" התפלא היהודי: " צריך לשלם בכדי לקבל ברכה?!" השיב לו רבי רפאל ברוך: "אם אינך מוכן לשלם, הרי שאתה מעיד כי אינך מאמין בברכה. הגע בדעתך - ברכה שאתה עצמך אינך מאמין בה, כיצד תתקיים? אולם אם תסכים 'לשלם' עבור הברכה, הרי שבכך אתה גומל חסד וכבר הנך זוכה בברכה. בנוסף, אתה מעיד על אמונתך בברכה, וזכות האמונה עצמה תעמוד לך שתתקיים הברכה בעזרת ה'. לימים סיפר אותו יהודי כי הרגיש באופן מוחשי כיצד תרומתו והתשלום שכביכול שילם עבור הברכה, העניקו לו התעלות רוחנית נפלאה.

(קדוש וברוך)

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net